

## Novaja Gazetan valitut palat suomeksi

Venäjällä rehellinen journalisti on tänä päivänä paljon enemmän kuin pelkkä journalisti – ja juuri siksi valitettavan usein myös liian varhain kuollut journalisti. Tunnetuimman riippumattoman venäläisen sanomalehden *Novaja Gazetan* (NG) toimituksen seinällä Moskovassa taitaa tätä kirjoitettaessa, helmikuussa 2009, roikkuu surureunaisina valokuvina jo neljä väkivaltaisen kuoleman kokenutta lehden toimittajaa.

Lehden perustamiseen vuonna 1993 vaikutti merkittävästi Mihail Gorbatšov, joka on yhä NG:n suurimpia osakkeenomistajia. Osake-enemmistö on silti henkilökunnalla, siis toimittajilla itsellään, mikä on Venäjällä suhteellisen harvinaista ja takaa pitkälti riippumattomuuden. Paperilehti ilmestyy paitsi moskovalaisena versiona, myös Pietarissa ja eräissä muissa suurkaupungeissa yhteensä yli 300 000 kappaleen painoksena, mutta lukijoita sillä on taatusti moninkertainen määrä. Lehteä seurataan ja siteerataan tarkkaan myös ulkomailla ja sen asiapitoisia ja kriittisiä artikkeleita on käännetty monille kielille ja julkaistu eri maiden suurimmissa päivä- ja aikakauslehdissä.

Nyt *Novaja Gazetan* tutkiva journalismia on tarjolla myös Suomessa ja suomeksi. Sarjan hienoja yhteiskunnallisia pamfletteja julkaissut Into Kustannus Oy on nimittäin ryhtynyt toimittamaan *Novaja Gazetan* ”valitut palat” -versiota. Tänä vuonna on luvassa neljä suomenkielistä taskupokkaria. Kun lehti Moskovassa ilmestyy pari kertaa viikossa, valinnanvaraa on: NG ei ole mikään parin sivun *Pravda*, vaan yleensä tuhti tietopaketti.

Vuoden 2008 näytenumeroa ovat koostaneet NG:n puolelta toimituspäällikkö Nikolai Donskov ja lehden Nižni Novgorodin kolumnisti Oksana Tšelyševa,

jotka ovat myös itse kirjoittajia. Suomalaiselta puolelta mukana ovat mm. Jaana Airaksinen, Teemu Matinpuro ja Anu Lönnqvist. Lönnqvist on myös suomentanut suuren osan artikkeleista. Kieliasussa ei ole hänen eikä kenenkään muunkaan suomentajan osalta suurempaa moittimista, vaikka kaikkia artikkeleita ei ole käännettykään venäjistä. Näytenumeron toimittamisessa on ollut keskeisenä tavoitteena niputtaa nimenomaan suomalaislukijaa kiinnostavia artikkeleita; jotkut jutut on kirjoitettu ja tarkoitettukin juuri Suomi-numeroon.

Ensimmäisen numeron perusteella suomenkielistä *Novaja Gazeta* voi tietyn varauksin kehua. Ensinnäkin se paikkaa aukkoja tarjoamalla päivälehtien pika-uutiskelaukseen vankkaa taustatietoa Venäjistä. Toiseksi tämä tieto on pääsääntöisesti kriittistä ja tutkittua faktaa, korkeatasoista journalismia. Ja kolmanneksi: jos myös jatkossa keskitytään tiettyyn/tiettyihin keskeisiin Venäjä-teemoihin, NG:n pokkareista voi tulla idäntutkijoiden himottu keräilykohde.

Näytenumeron pääteemana on löyhästi ottaen venäläinen nationalismi, rasismi sekä Kaukasuksen konfliktit. Käsitellyssä ovat myös Pietarin arkkitehtuurin pilvenpiirtäjäkummaiset, öljy-

dollarien hupeneminen ja pääoman katoaminen Venäjältä sekä ”kevennyksenä” rock-yhtye Televizorin keulahahmon – Mihail Borzykinin – yhteiskuntakriittinen haastattelu, jossa on pääosin kysymys myös Kaukasuksesta. Lisäksi toisinajattelijat Andrei Saharov ja Aleksandr Solženitsyn saavat hieman tavanomaisesta poikkeavat esittelyt. Oksana Tšelyševan artikkeli Saharovin perintö käsittelee samalla venäläistä ydinvoiman vastaista liikettä – ja Aleksandr Mnatskanjanin ”Solženitsynin paluu ja kuolema” on hyvin kriittinen henkilökuvavaistikään kuolleesta toisinajattelun ”ortodoksipatriarkasta” ja tämän viime vuosikymmenten Venäjä-kuvasta.

NG:n suomenkielistä valikoitujen palojen versiota vaivaa silti turha sirpaleisuus: ensimmäiseen lehteen on ympätty mukaan (aina pakollista?) Artemi Troitskia sekä outo ja nopeasti vanheneva lehdistökatsaus muista venäläislehdistä ja uutistoimistojen annista. Myös mainokset – jotka lienee pakko hyväksyä? – ärsyttävät, vaikka suurimmaksi osaksi Venäjä-aiheeseen liittyvätkin. Sirpaleosaston positiivista puolta edustaa Juri Rostin valokuvasarja ”Kuvia Venäjältä”. Henkilökuvat ovat komeita ja niihin liittyvät tekstit ovat samalla erilaista, pysäytetyn hetken elämäntarina-journalismia.

**Pentti Stranius**

---

## Viro ennen ja jälkeen 1949

**Sofi Oksanen: *Puhdistus*. Helsinki:WSOY, 2008. 381 s.**

Sofi Oksanen (s. 1977) osaa hankkia, käyttää ja yhdistellä kaunokirjailuun tarvittavaa taustamateriaalia miltei kokeneen tutkijan lailla. Hän on myös kielellisesti ilmiselvä kirjallinen lahjakkuus, ja kolmas romaani *Puhdistus* on

siksi monien palkintojensa väärti. Rehellisyden nimissä se olisi ansainnut suitsuttamisen ohella järjellistä kritiikkiäkin, jollainen kuuluu mielestäni itsestään selvänä perinpohjaiseen kirjallisuusarviointiin. Ihme, että näin ei ole tapahtunut, koska uskon pätevän kriitikon – esimerkiksi Pekka Tarkan? – löytävän *Puhdis-*